

17. Търново. Коло-
надният хан на х.
Николай Д. Минчев
(1858) — детайл
на капител

(арх. заснимане: арх.
Ст. Матеев и к.- арх.
Ем. Момиров, септ.
1951 г.)

солиден мост, който да замени тогавашния дървен мост на пилоти — тесен, само за пешеходци.

Градът Ловеч се разделя от р. Осъм на две половини. Разделена на две от реката е и градската чаршия, която мостът свързва в едно неразделно цяло.

За майстор-строител на моста е бил избран прочутият вече строител на Беленския мост майстор Никола Фичев. Понеже мостът щял да бъде всред пазара (чаршията), заповедта на валията била да бъде оригинален по форма — да не прилича на старите корубести римски мостове като Севлиевския, нито на новия мост при Бяла — да бъде на едно ниво с двете части на градската чаршия.¹ Мо-

жеше ли майстор Никола Фичев да намери разрешението на задачата? Той не беше ходил в Италия — Флоренция, — да види на р. Арно покрития старинен мост Ponte Vecchio, ограден от двете страни със занаятчийски дюкяни. Обаче на младини с майсторите си беше работил в Цариград и Влашко и там сигурно е срещал италианци работници и майстори и случайно слушал за този старинен мост. Той вероятно е знаел, че във Флоренция на р. Арно има мост от двете страни с дюкяни. Ние ще видим какво представлява мостът на р. Арно и какво направеният от него мост в Ловеч.

В *Enciclopedia Italiana Treccani* — 1932 г. четем: На р. Арно във Флоренция има застроени шест солидни моста — четири каменни и два железни. Между първите е прочутият мост Ponte Vecchio (Старият мост), отгоре покрит с два реда отделни дюкяни. Годината на строежа му не се знае, предполага се да е пристроен в 1345 г. от майстор Нери ди Фиораванте.

Мостът лежи на реката върху тънки цилиндрични каменни стълбове; зидан е с камък, покрит е с керемиди. По дължината на моста е прокарано циментирано шосе; пред дюкяните има от двете страни тротоари, стряхата е подпряна с дървени стълбове.

От двете страни на моста има 14 златарски магазинчета, всяко с по един прозорец и врата към шосето. Мостът е много оригинален. В средата му от двете страни има издадени тераси, от които се открива живописна гледка към реката и града, гледка, на която на времето се е любувал често Микеланджело.

Мостът в Ловеч беше застроен от двете си страни с дюкяни като моста във Флоренция, обаче в строежа и формата си криеше известна „фичевщина“. Той беше оригинален по идея и конструкция. Майсторът построил моста на нивото на ловчанската чаршия с дървен материал и за да го изпозува за стопански цели — да създаде приходи на общината, застроил го от двете страни с дюкяни и за да не гние, цялата му конструкция поставил под един общ покрив. Като минаваше през него, човек чувствуваше, че се намира в някоя покрита търговска улица (чаршия). Същевременно мостът служеше като централна връзка на всички шосета, които съединяват града с околните села и градове.

Той е започнат през 1872 г. във времето на Ловчанския каймаканин Исмаил и окончателно свършен след 2 години. За целта била избрана една шестчленна комисия в състав — по трима турци и българи, която се грижела да набавя строителни материали и да събира доброволни пожертвувания. Материалът е набавен от населението на целия окръг, и то дървеният материал от Троянска, а каменният материал от Ловчанска околия. Надзирателят му бил Али Бимбашия — зъл и суров турчин.

Повиканият майстор Никола Фичев най-напред се заловил лично да отбере и приготви материала, ходил е сам по кариери и гори, посочвал какъв каменен материал да се вади и кои дървета да се секат. Плащали му 50 гроша надница. Другите строителни работници също са получавали надница.

Всеки гражданин е бил длъжен да изработи известна работа ангария, като да черпи вода, да превози материал или пък да откупи работници; на заможните граждани комисията определяла каква сума да внесат. Някои ловчалии казват, че майсторът е имал предварително начертан план на моста, други — че правил модел от вошени свещи както при Беленския мост. Трети твърдят, че просто прилагал своето техническо умение само с една ролетка в ръка, като управлявал и ръководел работата с тоягата¹ (метротото).

¹ Част от описанието на моста е взето от статията на инж. Тр. Трифонов — ловчанец, обнародвано в Списание на Българско-о инженерно-архитектно д-во в София, кн. 1 и 2, 1902 г.

¹ Неговата емблема „тоягата“, която му е служела да мери и да пази ред и дисциплина при изпъл-